

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาศักยภาพทางด้านกายภาพ เช่น การเข้าถึงพื้นที่ ถนนหนทาง สาธารณูปโภคพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ธรรมชาติ และทางด้านวัฒนธรรม เช่น สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี ประการที่สอง เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประการที่สาม เพื่อสำรวจความพร้อมของคนในชุมชนในการที่จะให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และประการสุดท้ายเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ผู้ศึกษาจึงได้สรุปผลการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษาดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

เวียงลือเป็นเมืองโบราณซึ่งมีโบราณสถานหลายแห่งอยู่ในพื้นที่บางส่วนตั้งอยู่ในหมู่บ้านลือ หมู่ที่ 1 ซึ่งเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมขนาดกลาง ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มติดกับแม่น้ำอิง ในวงล้อมของภูเขา มีทรัพยากรทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่น่าจะเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอย่างมาก เช่น โบราณสถาน วิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ ธรรมชาติ เป็นต้น อยู่ห่างจากตัวเมืองพะเยา 56 กิโลเมตร สามารถเดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 50 นาที ลักษณะโดยรวมเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ซึ่งหากจะพัฒนาจำเป็นต้องมีวิธีการศึกษาในรายละเอียดเพื่อหาความเป็นไปได้ ดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดโดยการเก็บรวบรวมจากการสำรวจ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อย สามารถนำมาวิเคราะห์ตามวิธีการ SWOT Analysis โดยการศึกษาเพื่อหาจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ของเวียงลือในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิธีการศึกษานี้มุ่งเน้นในการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ ของชุมชน นำมาเปรียบเทียบเพื่อหาความเป็นไปได้ในการพัฒนาชุมชน จุดแข็งและโอกาสที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนา จุดอ่อนและอุปสรรคเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและแนวทางการแก้ไขปัญหา รายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง (Strength)

จากการศึกษาพบว่าเวียงลอ มีความเข้มแข็งหลายประการที่สามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่

1) การเข้าถึงพื้นที่ (Accessibility)

1.1 เส้นทางปกติ

ชุมชนเวียงลอตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบายโดยทางรถ ซึ่งสามารถใช้เส้นทางหลวงจากตัวจังหวัดอุบลราชธานี ก่อนถึงอำเภออุบลราชธานีใช้ทางแยกเข้าสู่หมู่บ้านเป็นถนนลาดยางมาตรฐานระยะทาง 9 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งสิ้น 56 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 50 นาที นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางเข้าถึงหมู่บ้านได้โดยใช้รถโดยสารประจำทางจากตัวจังหวัด ซึ่งมีหลายสายและตารางเวลาเดินทางวันละหลายเที่ยว และต่อรถจักรยานยนต์รับจ้างจากปากทางแยกเข้าสู่หมู่บ้านได้ ซึ่งการเข้าถึงตัวหมู่บ้านนั้นจากแบบสอบถามชาวบ้านเห็นว่าเป็นเรื่องที่สะดวกมาก

1.2 การเป็นชุมชนทางผ่านในเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญ

เวียงลอ ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีทางหลวงจังหวัดเป็นเส้นทางผ่านไปสู่อำเภอเวียงทองที่สำคัญ คือ เส้นทางชมธรรมชาติที่ภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย และภูถ้ำกวาง จังหวัดพะเยา โดยในช่วงฤดูหนาวระหว่างเดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์ นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเที่ยวยังภูชี้ฟ้าและภูถ้ำกวาง โดยนักท่องเที่ยวบางกลุ่มจะนิยมมาพักที่ริมกว๊านพะเยาในตัวเมืองพะเยา และเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวเนื่องจากสะดวกและใกล้กว่าการพักค้างคืนในตัวจังหวัดเชียงราย นักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ซึ่งนิยมนอนค้างพักแรมในพื้นที่ของอุทยาน หรือตามพื้นที่ของเอกชนที่มีลักษณะธรรมชาติงดงามและมีความปลอดภัย เวียงลอจึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นจุดท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถแวะพักค้างคืนได้ระหว่างทางที่จะไปยังจุดหมายดังกล่าว

2) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Facilities)

ภายในตัวหมู่บ้านมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานอยู่ในขั้นเพียงพอที่จะรองรับด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมี ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ สถานีอนามัย มีร้านค้าและร้านอาหารของหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านที่สามารถจัดทำเป็นพื้นที่พักแรมหรือปรับปรุงเพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะ จากแบบสอบถามชาวบ้านเห็นว่า ระบบสาธารณูปโภคมีเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่มาก

ความปลอดภัย จากแบบสอบถามชาวบ้านเห็นว่า มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุด ซึ่งจากลักษณะความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านเป็นระบบเครือญาติ ทุกคนจึงช่วยกันสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน และจากการสัมภาษณ์ปลัด อบต.ลอ และปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง ได้

ให้ข้อมูลว่า ชุมชนบ้านล่อ เป็นตัวอย่างของหมู่บ้านเข้มแข็ง มีความปลอดภัย ปราศจากยาเสพติด เป็นหมู่บ้านตัวอย่างในการศึกษางานจากหน่วยราชการอื่นๆ

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในชุมชน จากแบบสอบถามชาวบ้านเห็นว่า การมาท่องเที่ยวที่เวียงล่อนักท่องเที่ยวจะเสียค่าใช้จ่ายปานกลาง เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้หวังกำไรมากจากการท่องเที่ยว แต่อยากให้ชุมชนของตนเองเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

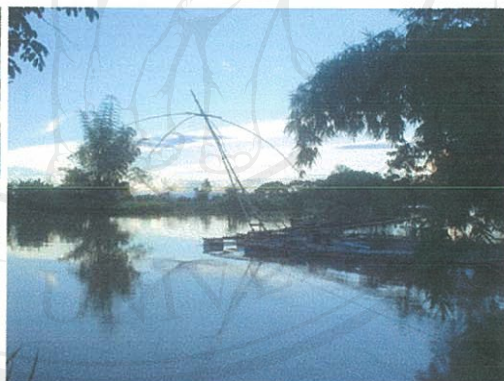
3) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction)

1.1 ลักษณะทางธรรมชาติ

การที่ชุมชนเวียงล่อตั้งอยู่ในแอ่งที่ราบ มีหุบเขาล้อมรอบ มีแม่น้ำอิงไหลผ่าน และมีทรัพยากรสัตว์น้ำที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ปลาหน้าอิง (ภาพที่ 45) จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวคือ มีทัศนียภาพสวยงาม (ภาพที่ 46) สามารถจัดการท่องเที่ยวได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยทางน้ำสามารถจัดให้มีการท่องเที่ยวชมธรรมชาติ จาก การพายเรือแคนู เรือคายัค หรือเรือพื้นบ้าน เช่น เรือขุด หรือเรือท้องแบน ผสมกับการทำกิจกรรมหาปลาแบบประมงพื้นบ้าน และการทำอาหารแบบพื้นบ้านจากสัตว์น้ำที่จับมาได้ สำหรับทางบกสามารถจัดทำเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยว นันทนาการ เช่น เส้นทางจักรยานเสือภูเขา ชมวิวทิวทัศน์ ชมขอบเขตแนวเมืองโบราณ

ภาพที่ 45 ปลาตัว ปลาที่มีชื่อเสียงของแม่น้ำอิง

ภาพที่ 46 วิวทิวทัศน์ยามพระอาทิตย์ตก

เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ จึงสามารถขึ้นไปชมวิวทิวทัศน์จากเชิงคอยที่ติดกับหมู่บ้าน หรือทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น เดินป่า ดูนก ดูพืชพรรณ ป่าไม้

ช่วงแม่น้ำอิงซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านมีการสร้างฝายกั้นน้ำ เรียกว่า ฝายล่อ เป็นสถานที่ซึ่งสามารถไปชมความงามของธรรมชาติ และยังสามารถพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ ได้ในบริเวณนี้ ในช่วงฤดูวางไข่จะมีปลาตัวซึ่งเป็นปลาน้ำอิงว่ายทวนน้ำขึ้นมาวางไข่ เป็นพื้นที่เหมาะแก่การศึกษาธรรมชาติ นอกจากนี้บริเวณใกล้กันในพื้นที่ของตำบลล่อหมู่ที่ 6 มีเขื่อนขนาดเล็กมีวิว

ทิวทัศน์สวยงาม สามารถทำกิจกรรมทางน้ำได้ และมีนกนานาชนิดในบริเวณนี้ สามารถใช้เป็นแหล่งในการศึกษาธรรมชาติได้

จากแบบสอบถามชาวบ้านและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ถึงสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น ลักษณะทางธรรมชาติที่กล่าวมาข้างต้นมีคะแนนเฉลี่ย 4.08 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ซึ่งแสดงว่าได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4)

1.2 โบราณสถานและโบราณวัตถุในเมืองโบราณเวียงลอ

โดยลักษณะของที่ตั้งซึ่งเป็นเมืองโบราณ มีแนวคูน้ำคันดิน แนวกำแพงเมือง ภายในและภายนอกขอบเขตเมืองโบราณ พบโบราณสถานจำนวนมาก ในปัจจุบันทางจังหวัดได้ให้งบประมาณสนับสนุนในการบูรณะขุดแต่งเมืองโบราณเวียงลอ และโบราณสถานภายในเขตเวียงลอ ทำให้สามารถมองเห็นภาพความเป็นชุมชนโบราณได้ชัดเจนขึ้น โบราณสถานจำนวนมากที่บูรณะแล้วเกี่ยวข้องกับทางด้านศาสนา คือ เป็นวัดโบราณ สามารถเห็นขอบเขตแนวกำแพงวัด ส่วนวิหาร อาคาร และฐานเจดีย์ รวมถึงโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่ยังคงอยู่ บางแห่งพบหลักฐานทางโบราณคดีจำนวนมาก ได้แก่ พระพุทธรูปหินทรายซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของงานศิลปกรรมในเขตจังหวัดพะเยา พระพิมพ์ และหลักฐานอื่นๆ เช่น ภาชนะดินเผา เครื่องมือเครื่องใช้สำริด เครื่องประดับ ทำให้ได้ข้อมูลและความรู้ทางด้านโบราณคดีอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการนำเที่ยวชมโบราณสถานได้ หรือสามารถนำหลักฐานทางโบราณคดีไปจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านได้

ลักษณะดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร, 2522) และเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และเรื่องราวในเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ว่า เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2540) เป็นการเดินทางของผู้คนไปสู่สิ่งดึงดูดใจทางด้านวัฒนธรรม ที่ไม่ใช่สิ่งที่มีหรือพบเห็นในชีวิตประจำวัน เป็นการหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ (Richards, 1995) จากการพูดคุยและสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มผู้นำชุมชน ตลอดจนหัวหน้าหน่วยราชการในท้องถิ่น ทำให้ทราบว่า การที่จังหวัดให้งบประมาณมาเพื่อทำการบูรณะเมืองโบราณเวียงลอนั้น ทำให้เกิดการจ้างแรงงานของคนในชุมชน คนในชุมชนได้เรียนรู้วิธีการทำงานทางโบราณคดี ได้เรียนรู้ในเรื่องราวประวัติศาสตร์ชุมชน และที่สำคัญคือ ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่อยาก رؤ้อยากเห็นของตนเอง ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าในทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชน และจาก แบบสอบถามชาวบ้านและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ต่างลงความเห็นว่าสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น โบราณสถานและโบราณวัตถุที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นสิ่งดึงดูดใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.26 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 (ตารางที่ 4)

1.3 งานประเพณีสำคัญประจำปีของพื้นที่

งานประเพณีสำคัญ คือ “งานปฐมาภินิหาร” หรือ “งานบูชาพญาลอ” ซึ่งกำหนดจัดขึ้นในช่วงต้นเดือนมีนาคมของทุกปี โดยมีขบวนแห่ทางวัฒนธรรม มีพิธีกรรมบวงสรวงบรรพบุรุษ มีการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม เช่น การฟ้อนรำ การตีกลอง การมีการแข่งขันและประกวด เช่น การขับร้องเพลงพื้นบ้าน การประกวดเครื่องบายศรี การแข่งขันทำอาหารพื้นบ้าน โดยเป็นงานที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของคนในท้องถิ่นคือชาวเวียงลอและคนจากตำบลใกล้เคียง

นอกจากงานประเพณีสำคัญประจำปีแล้วยังมีงานประเพณีพื้นบ้านในรอบสิบสองเดือน เช่น ประเพณีสงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา ลอยกระทง ทานข้าวใหม่ เลี้ยงผีเมือง สรงน้ำพระธาตุ ฯลฯ ลักษณะของงานประเพณีที่กล่าวมานี้มีความสอดคล้องในเรื่องของการเดินทางเพื่อศึกษาประเพณีของชุมชนท้องถิ่น ดังคำกล่าวของ องค์การท่องเที่ยวโลก (อ้างใน Richards, 1995) เกี่ยวกับลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา และเพื่อชื่นชมกับงานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล การเข้าชมอนุสรณ์สถาน การศึกษาธรรมชาติ ศึกษาความเชื่อทางศาสนา หรือขนบธรรมเนียมความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นการเดินทางของผู้คน ไปสู่สิ่งดึงดูดใจเฉพาะอย่างทางวัฒนธรรม เช่น มรดกทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม ประเพณี การแสดง การละเล่น ที่มีอยู่นอกชุมชน (Richards, 1995)

จากแบบสอบถามชาวบ้านและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เห็นว่าสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองนี้ เป็นสิ่งที่มีความดึงดูดใจอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.12 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 (ตารางที่ 4)

1.4 วิถีชีวิต ความเชื่อ ความเป็นอยู่อย่างชนบท

ในลักษณะของชุมชนเกษตรกรรมและการประมงพื้นบ้าน เนื่องจากเป็นชุมชนที่ตั้งติดกับลำน้ำอิง จึงสามารถเรียนรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ เช่น การจับปลาด้วยวิธีต่างๆ การทำลอบ ไช ยกยอ และกับดักสัตว์น้ำอื่นๆ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยวโดยเน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2540) นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องผีตาง เจ้าที่เจ้าทาง อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น การนับถือผี การเซ่นไหว้ ผีฝ่าย ผีบ้านผีเมือง ผีชาวนา และผีบรรพบุรุษ ฯลฯ

จากแบบสอบถามชาวบ้านและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ทำให้ทราบว่าสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของชุมชนซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก คือ วิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่อย่างชนบท

1.5 อธิบายมิติตรีของคนในชุมชน

ชาวบ้านในชุมชนเวียงลอมีมิติตรีที่ดี มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว มีความรักสมัครสมานสามัคคีกันเป็นอย่างดี ไม่เคยขัดแย้งกันในเรื่องของผลประโยชน์ ต่างพึ่งพาอาศัยกันอย่างเครือญาติ และเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ดั้งเดิมมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ มีความเคารพและให้ความเชื่อฟังผู้นำชุมชนและผู้เฒ่าผู้แก่เป็นอย่างดี มีการจัดตั้งกลุ่มและชมรมท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน และคนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

จากการพูดคุยและสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มผู้นำชุมชน ตลอดจนหัวหน้าหน่วยราชการในท้องถิ่นต่างลงความเห็นว่า สิ่งดึงดูดใจมากที่สุดทางการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น คือ มิติตรีของคนในชุมชน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 (ตารางที่ 4)

1.6 ทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจ ความพร้อมในการให้ความร่วมมือ ของชาวบ้านต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลการศึกษาจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ชาวบ้าน กลุ่มผู้นำชุมชน ตลอดจนหัวหน้าหน่วยราชการ ทำให้พอสรุปได้ว่า คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แม้ว่าพื้นฐานความรู้ทางการศึกษาจะต่ำก็ตามโดยมีฐานการศึกษาอยู่เพียงชั้นประถมต้น เท่านั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวบ้านนั้น เข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากพ่อหลวงมนัสซึ่งได้นำเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมคุยในเวทีชาวบ้านเป็นระยะๆ แม้ว่าในสมัยนั้นยังไม่ได้รับงบประมาณมาทำการบูรณะเมืองโบราณเวียงลอก็ตาม แสดงให้เห็นว่าหากเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้ที่ประสานงานกับชาวบ้านอย่างใกล้ชิด ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทำความกระจ่างในเรื่องราวต่างๆ แล้ว การพัฒนาในเรื่องของการท่องเที่ยวก็สามารถเป็นไปได้

ด้านทัศนคตินั้น ผลจากแบบสอบถามชาวบ้านและกลุ่มผู้นำชุมชน พบว่า คนในชุมชนยอมรับและให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.28 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 (ตารางที่ 6) และจะชักชวนญาติพี่น้องเข้าร่วมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอย่างมากที่สุด สรุปได้ว่า ทุกกลุ่มมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว นับเป็นรากฐานที่มั่นคงต่อการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป

ด้านความสามัคคีและกลุ่มพลังของชุมชน ผลจากแบบสอบถามชาวบ้านและกลุ่มผู้นำชุมชน พบว่า มีความสามัคคีและกลุ่มพลังของชุมชนสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 (ตารางที่ 9) สมาชิกในชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูงมาก มีความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์น้อย ช่วยเหลือกันในกลุ่มเครือญาติในระดับปานกลาง มีการ

รวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่ม ชมรม เพื่อการพัฒนาชุมชนในระดับมาก เช่น กลุ่มเงินล้าน กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ ฯลฯ และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน จะมีการรวมตัวกันเพื่อติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลจากแบบสอบถามชาวบ้านและกลุ่มผู้นำชุมชน แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนแสดงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเป็นอย่างดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.14 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.10 (ตารางที่ 8) เช่น การเข้าประชุมหมู่บ้าน งานของส่วนรวม กิจกรรมที่ผู้ใหญ่บ้านขอความร่วมมือ

ในส่วนของความพร้อม ที่จะให้ความร่วมมือ และสนับสนุนในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.38 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07 (ตารางที่ 3) โดยสิ่งที่ชาวบ้านคิดว่ามีความสามารถที่จะให้บริการ คือ การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การเป็นมัคคุเทศก์ การบริการด้านพาหนะ การจัดทำสินค้าที่ระลึกของท้องถิ่น การจัดบริการนำเที่ยว จะเห็นได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวนี้สอดคล้องกันในตัว :

จุดอ่อน (Weakness)

1) ด้านบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อชุมชน ตลอดจนคนในชุมชนยังขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ เนื่องจากเวียงลอยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมาก่อน และไม่เคยมีโครงการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจากองค์กรใดๆ นอกจากนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีการศึกษาดำและพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ อาจเกิดปัญหาในเรื่องการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ แม้ว่าชุมชนจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี มีความรักและหวงแหนในทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตน

2) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวที่จำเป็นบางอย่าง เช่น ห้องน้ำสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางด้านการท่องเที่ยว โรงแรมและที่พัก ในส่วนร้านอาหารและเครื่องดื่มมีเพียง 3 ร้าน ซึ่งพอเพียงต่อความต้องการของชุมชนเท่านั้น

3) ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้หมู่บ้านเวียงลอยังไม่เป็นที่รู้จักของสังคมภายนอกในด้านการท่องเที่ยว ทั้งที่ในอดีตเคยมีการบูรณะพระธาตุศรีปีนเมืองซึ่งเป็นพระธาตุที่เก่าแก่และทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดแห่งนี้ ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำป้ายชี้ทางไปยังจุดท่องเที่ยว และป้ายข้อมูลบรรยายรายละเอียดต่างๆ ณ องค์พระธาตุ เท่านั้น แต่ก็ไม่ได้ส่งเสริมในด้านอื่นๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ในส่วนของจังหวัด ก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนเวียงลอในฐานะเป็นเมืองโบราณรุ่นเก่า ในพื้นที่เขตการปกครอง ไม่มีการประชาสัมพันธ์และให้งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา ในปัจจุบันทางจังหวัดได้จัดทำศูนย์ให้บริการข้อมูลข่าวสารขนาดเล็ก เป็นลักษณะป้อมเล็กๆ สามารถเคลื่อนย้ายไปวางไว้ตามจุดต่างๆ ได้ ให้กับทางตำบล โดยจัดวางไว้หน้าวัดศรีปิงเมือง (ภาพที่ 47 - 48) แต่ทาง อบต. ยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องบุคลากรและสื่อประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 47 และ 48 ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารที่ทางจังหวัดจัดทำให้กับเวียงลอ ตั้งอยู่หน้าวัดศรีปิงเมือง

โอกาส (Opportunities)

จากการศึกษาพบว่า นอกจากจุดแข็งที่จะสามารถใช้เป็นจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยวตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังพบว่าเวียงลอมีโอกาสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังนี้

- 1) งบประมาณในการขุดแต่งและบูรณะเวียงลอ ทางจังหวัดได้รับเงินงบประมาณส่วนหนึ่งจากส่วนกลางในการบูรณะและพัฒนาเมืองโบราณเวียงลอ โดยให้กรมศิลปากรเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในส่วนงานดังกล่าว ซึ่งในวัตถุประสงค์ของโครงการมีเรื่องการพัฒนาเวียงลอเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ด้วย จึงเป็นโอกาสอันดีของชุมชนที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวนี้
- 2) นโยบายของรัฐในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้มีการสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประเด็นนี้จะมีผลทำให้ความคิดในการพัฒนาเวียงลอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น โดยปัจจุบันทางอำเภอได้นำเวียงลอเสนอเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด
- 3) ความพร้อมทางด้านกายภาพและด้านวัฒนธรรม ถือเป็นโอกาสอันดีที่จะสามารถส่งเสริมและผลักดันให้เวียงลอเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Tourism) การท่องเที่ยว

เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism)

4) ความพร้อมของคนในชุมชน จากผลของการประเมินแบบสอบถามได้แสดงให้เห็นว่า คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี (ตารางที่ 1) และมีความพร้อมในด้านต่างๆ คือ มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความภาคภูมิใจในทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตนเอง มีความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม ยินดีให้การสนับสนุนและส่งเสริมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ยินดีให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชน มีความรักสามัคคีในชุมชน นอกจากนี้หน่วยราชการ เช่น โรงเรียนระดับประถมประจำหมู่บ้าน ในหน่วยการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูประจำวิชายังได้ปรับบทเรียนให้กับนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การแนะนำข้อมูล การซื้อการขาย การทักทาย เป็นต้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนเพื่อการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว (ซูเชิด ปิยวรรณหงส์, 2547)

อุปสรรค (Threat)

1) บุคคลากรภาครัฐ ปัจจุบันตำบลเวียงลอและอำเภอจุนยังไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรง โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม งานด้านการท่องเที่ยวจึงอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานปกครองและพัฒนา เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ ปลัด อบต. องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีขีดความรู้ความสามารถในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เช่น มีการประสานงานกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยส่วนภูมิภาค สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศึกษาธิการอำเภอ และหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ปัญหางบประมาณในการดำเนินการ ซึ่งนับเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก แม้ว่าในปี 2547 ทาง อบต. จะได้รับงบประมาณในการบูรณะชุดแต่งโบราณสถานเวียงล่อก็ตาม แต่งบประมาณต่อเนื่องที่จะดูแลรักษาโบราณสถาน และงบประมาณที่จะพัฒนาเวียงลอในด้านอื่นๆ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภายหน้ายังไม่มีการกำหนดเป็นที่แน่นอน ซึ่งโดยส่วนใหญ่โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลเล็กๆ มักไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ สำหรับหน่วยงานเอกชน เช่น บริษัททัวร์ก็ยังไม่เห็นถึงความคุ้มค่าในด้านการลงทุนแม้จะมีความสนใจอยู่บ้างก็ตาม

3) ปัญหากลัทธิธรรมชาติ เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากมีน้ำท่วมทุกๆ ปีในพื้นที่เวียงลอ (ภาพที่ 49) สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านและส่งผลกระทบต่อโบราณสถาน

และการท่องเที่ยว ซึ่งปกติในช่วงฤดูฝนเป็นช่วงที่การท่องเที่ยวค่อนข้างซบเซาอยู่แล้ว แต่ก็ยังสามารถผลักดันนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยวได้หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น การเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (Long Weekend) หรือการเดินทางของนักท่องเที่ยวในท้องถิ่น แต่หากปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนยังไม่มีแนวทางแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมหรืออย่างชัดเจน การจะพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวช่วงฤดูฝนคงไม่สามารถทำได้

ภาพที่ 49 น้ำท่วมหมู่บ้านในฤดูฝน

จากการวิเคราะห์ด้วยวิธีการ SWOT Analysis สามารถจัดทำตารางเพื่อเปรียบเทียบจุดแข็ง-จุดอ่อน และโอกาส-อุปสรรค พร้อมแนวทางการพัฒนา/จัดการ ได้ดังนี้

ตารางที่ 14: แสดงจุดแข็ง - จุดอ่อน และแนวทางการพัฒนา

จุดแข็ง	จุดอ่อน	แนวทางการพัฒนา/จัดการ
1. การเข้าถึง 1.1 เป็นชุมชนทางผ่าน ไป แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ		1. แผนพัฒนาถนน อดต. 2. สร้างจุดดึงดูดใจบริเวณปาก ทางเข้าหมู่บ้าน
	1. บุคคลากร	1. จัดตั้งกลุ่มพัฒนาการ ท่องเที่ยวในชุมชน 2. พัฒนาศักยภาพคน
2. สิ่งอำนวยความสะดวก พื้นฐาน		1.. บำรุงรักษา 2. ปรับปรุงให้ดีขึ้น
	2. สิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยวขั้นสูง	1. จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 2. จัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยว

ตารางที่ 14 (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน	แนวทางการพัฒนา
	2. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวขั้นสูง	2.1 ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร 2.2 ร้านขายของที่ระลึก
	3. การประชาสัมพันธ์	1. จัดทำโครงการฯ
3. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว		1. จัดรายการนำเที่ยววัฒนธรรม 2. สร้างกิจกรรมให้หลากหลาย 3. ปรับปรุง วัดศรีปิงเมือง
3.1 ธรรมชาติ		1. จัดรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศน์
3.2 โบราณสถานวัตถุ		1. บูรณะปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 2. จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์โบราณสถาน
3.3 งานประเพณี		1. ผลักดันปูจพญาลอให้เป็นงานระดับจังหวัด
3.4 วิถีชีวิต ความเชื่อ		1. รื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. จัดโฮมสเตย์
3.4 อัญมณีไมตรี		1. จัดทำประกาศเกียรติคุณ
3.5 ทักษะความรู้ ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว		1. จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของบุคคล

ตารางที่ 15: แสดงโอกาส - อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา

โอกาส	อุปสรรค	แนวทางการพัฒนา
1. งบประมาณบูรณะเวียงลอ	1. บุคคลากรด้านท่องเที่ยวโดยตรง	1. เชิญผู้เชี่ยวชาญมาอบรม 2. ประสานงาน ขอความช่วยเหลือ 3. การดูงาน
2. นโยบายภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยว	2. งบประมาณต่อเนื่องในการพัฒนา	1. ระดมทุน, แรงงาน
3. ความพร้อมทางกายภาพและวัฒนธรรม	3. ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม)	1. ระดมทุน, แรงงานขอความช่วยเหลือ
4. ความพร้อมของคน		

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการประเมินศักยภาพของชุมชนเวียงลอด้วยวิธีการ SWOT Analysis พอจะทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้อย่างมาก ในการพัฒนาเวียงลอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ด้วยองค์ประกอบพื้นฐานที่มีอยู่ คือ สิ่งดึงดูดใจทางด้านวัฒนธรรม เช่น เมืองโบราณเวียงลอ โบราณสถานหลักฐานทางโบราณคดีที่พบ แนวคูน้ำคันดิน ประตุมือง กำแพงเมือง วิถีชีวิต ประเพณี และความเชื่อ อรรถศาสตร์ไมตรีของชาวบ้าน ล้วนเป็นทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ นอกจากนี้องค์ประกอบทางกายภาพด้านอื่นๆ ยังเป็นพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวได้อยู่แล้ว เช่น สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ ถนนหนทางเข้าถึงเวียงลอ สาธารณูปโภคพื้นฐานในหมู่บ้าน องค์ประกอบที่ได้กล่าวมานั้นตรงกับองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 3 ประการของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีผู้เสนอไว้ เช่น Bhatia และ Collier and Harraway (อ้างในบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542) ประกอบกับโอกาสในด้านต่างๆ เช่น การได้รับงบประมาณเพื่อการบูรณะเมืองโบราณเวียงลอ การที่อำเภอได้นำเวียงลอเข้าไว้ในยุทธศาสตร์ระดับอำเภอ ความพร้อมของคนในชุมชนด้านต่างๆ เช่น ทักษะคติที่ดี ความรู้ความเข้าใจ การให้ความสนับสนุนด้านต่างๆ ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน ความสามัคคีและกลุ่มพลังชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกับจุดอ่อน เช่น บุคลากรขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการท่องเที่ยวที่จำเป็นบางอย่าง ขาดการประชาสัมพันธ์ และอุปสรรค เช่น ขาดนักพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว ปัญหางบประมาณการพัฒนาในอนาคต ปัญหาภัยธรรมชาติ แล้ว ยังพอมองเห็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้

หากมีการบริหารจัดการที่ดีจะสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ซึ่งการบริหารจัดการทรัพยากรนั้น ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะต้องมีการวางแผนงานในด้าน การจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างเป็นระบบร่วมกับชาวบ้านบ้านทั้งหมด โดยทำการเรียกประชุมลูกบ้าน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจชุมชน และให้ทราบถึงสภาพการณ์ทั่วไป ตลอดจนปัญหาต่างๆ ในปัจจุบัน เนื่องจากทางราชการต้องการพัฒนาเมืองโบราณดังกล่าว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งในความเป็นจริงหากมีนักท่องเที่ยวมาแล้ว จะมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างไรหรือจัดการกันอย่างไร ในเมื่อทุกคนมีหน้าที่จะต้องประกอบอาชีพหลักอยู่แล้ว หรือปัญหาความไม่สม่ำเสมอในการเดินทางมาของนักท่องเที่ยว จึงต้องมีการเตรียมการให้พร้อมไว้ก่อน

ในการประชุมชาวบ้านจะต้องรับทราบข้อมูลและปัญหาต่างๆ เช่น วิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะรองรับการท่องเที่ยว การ

ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านของตน งบประมาณการพัฒนา ปัญหาน้ำท่วม เพื่อหาแนวทางจัดการ โดยการคัดเลือกคนในชุมชนเองเพื่อมาดำเนินการ อาจใช้คนตามกลุ่มสมาชิก ตามความสามารถ และความสนใจในแต่ละด้าน

มีการวางนโยบายหรือเป้าหมายอย่างชัดเจนร่วมกันในแต่ละเรื่อง เช่น โครงการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในชุมชนให้สามารถปฏิบัติงานทางด้านการท่องเที่ยวในแต่ละด้านได้จริงเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน โครงการให้บริการด้านที่พักแบบโฮมสเตย์ จะต้องให้บริการได้จริงตามเป้าหมาย ไม่ใช่เพียงแต่ให้ที่พักกับนักท่องเที่ยว อาจจัดทำเป็นกลุ่มนาร่อง เพื่อเป็นการทดลองให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการจัดการซึ่งเริ่มต้นจากการลงทุนลงแรงที่ไม่มากนัก ประกอบกับการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวด้วยจักรยานเลียบริมฝั่งน้ำ หรือทางเรือ โดยให้ชาวบ้านใช้พาหนะของตนเองเพื่อนำเที่ยว และเป็นมัคคุเทศก์ไปในตัว ทั้งนี้จะต้องมีการอบรมและให้ความรู้ในการให้บริการด้านต่างๆ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วย :

มีการวางแผนการดำเนินงาน หากผู้รับผิดชอบเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ กำหนดหน้าที่อย่างชัดเจนว่าใคร จะต้องทำอะไร เมื่อไร ประสานงานกับใคร ใช้เวลานานเท่าไร การทำงานในเรื่องที่ชุมชนไม่มีความถนัดและไม่มีความรู้ จำเป็นจะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถเพื่อส่งเจ้าหน้าที่มาช่วยแนะนำ หรือไปศึกษาดูงานจากชุมชนที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งทาง อบต. ได้เคยจัดพาชาวบ้านไปดูการจัดการท่องเที่ยวที่เวียงกุมกาม จังหวัดเชียงใหม่ มาแล้ว

ในส่วนของการปฏิบัตินั้น ชาวบ้านเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน ตามกำลัง ความสามารถ เวลา ที่ตนมี ซึ่งผลจากแบบสอบถามพบว่า ชาวบ้านยินดีให้ความร่วมมือในพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ท้ายที่สุด คือ การประเมินผลโครงการที่ได้จัดทำขึ้น ว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ หากไม่สำเร็จ อะไรคือปัญหา เพื่อจัดหาแนวทางแก้ไขและนำกลับไปทดลองใช้ใหม่

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ปลัด อบต.ล่อ ทราบว่าทาง อบต. ได้วางแนวทางการพัฒนาไว้หลายด้านแล้วเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของตำบล แต่ยังไม่ได้เปิดเวทีประชุมชาวบ้าน ซึ่งหากมีการดำเนินการควรจะต้องให้ชาวบ้านได้ร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการ ร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการบริการจัดการ ร่วมทำงาน ร่วมรับผลประโยชน์ตามความเหมาะสมในแต่ละเรื่อง และร่วมในการประเมินผล ซึ่งทั้งหมดต้องเป็นไปโดยมติของชุมชนเอง ที่สำคัญ คือ ต้องสร้างจิตสำนึกกับทุกฝ่ายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพดีตลอดไป หากจะเริ่มดำเนินแผนการท่องเที่ยวต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไปเนื่องจากอยู่ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนา

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของ ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2545), ยศ สันตสมบัติ และคณะ (2543), ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2537), และ Coltman (1989)

5.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากผลของการอภิปรายนั้นยังมีหัวข้อในการอภิปรายปลีกย่อยอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งทางผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาไว้พอสังเขป ดังประเด็นต่อไปนี้

5.3.1 การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและพัฒนาคน

เนื่องจากการพัฒนาเป็นเรื่องของสังคมหมู่บ้าน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการพัฒนาคนในหมู่บ้าน เพราะคนในหมู่บ้านเองที่จะต้องเป็นผู้กำหนดทิศทางความเป็นไป และเป็นผู้พัฒนาชุมชนของตนเอง ดังนั้นการสร้างองค์ความรู้เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความรักความภูมิใจในทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตนเองจึงเป็นเรื่องที่ควรดำเนินการก่อน คือ

- 1) การให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติของชุมชนกับชาวบ้าน เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เห็นในคุณค่าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ตนเองมีอยู่ จากการพูดคุยและสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและหัวหน้าหน่วยราชการในท้องถิ่น ทำให้ทราบว่า หลังจากมีการขุดค้นขุดแต่งโบราณสถานแล้ว ชาวบ้านเริ่มเกิดจิตสำนึกและหวงแหนในทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตน แต่ปัจจุบัน การดำเนินงานเพื่อบูรณะเมืองโบราณเวียงลอยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ชาวบ้านยังไม่ได้รับความรู้ในเรื่องของชุมชนอย่างชัดเจน จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้กับชาวบ้านอย่างถูกต้องและเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน
- 2) ควรมีการจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้นอย่างเร่งด่วน โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการจัดตั้ง และมีสมาชิกคือ ประธานกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ตลอดจนคนในชุมชนที่ให้ความสนใจ โดยใช้เวทีการประชุมของหมู่บ้านเป็นจุดเริ่มต้น เพื่อระดมความคิดเห็นที่เป็นของชุมชนอย่างแท้จริงว่าจะให้มีการบริหารจัดการอย่างไรในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการบูรณะ ขุดแต่งโบราณสถานในพื้นที่เวียงลอแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในชุมชนต้องการมานาน และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชุมชน ปัญหาอยู่ที่ว่าใครจะเป็นคนจัดการในเรื่องของการดูแลรักษา และจะมีแนวทางจัดการอย่างไร ในเรื่องของการศึกษา ความรู้ ความภาคภูมิใจ และเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 3) ภาครัฐควรที่จะเข้ามาส่งเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านทรัพยากรบุคคล เพื่อรองรับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอนาคต เช่น จัดการอบรม ยุวมัคคุเทศก์ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดีของชุมชน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของชุมชน เรื่องเศรษฐกิจชุมชน การจัดการน้ำเที่ยว การอบรมอาชีพเสริม และงานศิลปหัตถกรรมที่สามารถพัฒนาให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้

4) ควรจัดให้มีกลุ่มตัวแทนเดินทางไปศึกษาดูงาน ด้านการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการใช้วัฒนธรรมเป็นจุดขาย เพื่อให้คนในชุมชนได้รับความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และเกิดแนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวโดยนำกลับมาพัฒนาในชุมชนของตัวเอง

5) รื้อฟื้นความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้าน โดยจัดให้มีการสืบสานความรู้จากผู้เฒ่าผู้แก่ในเรื่องต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสานแหและการจัดทำเครื่องมือจับสัตว์แบบต่างๆ

6) ส่งเสริมและพัฒนา การจัดรายการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนเวียงล่อ โดยอาศัยศักยภาพทางด้านทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เป็นหลัก เช่น การนำชมเมืองโบราณและโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว และอาจเสริมด้วยศักยภาพทางกายภาพเข้าไปเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์หรือเพื่อขยายระยะเวลาในการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น ประกอบกับคนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว หากมีการบริหารจัดการที่ดีแล้วสามารถจัดทำรายการทัวร์หลายรูปแบบ อาจจัดทำรายการนำเที่ยวระยะสั้นโดยใช้เวลาเพียงครึ่งวันหรือ 1 วัน โดยผู้นำชุมชนภาครัฐและประชาชนต้องร่วมมือกันในการติดต่อประสานงานกับทางหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นผู้แนะนำและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำโปรแกรมทัวร์และการตลาด เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 7 กรมศิลปากร ประชาสัมพันธ์จังหวัด สำนักงานจังหวัด พัฒนาการอำเภอ สำนักงานอำเภอ บริษัททัวร์และผู้ประกอบการนำเที่ยว รวมถึงองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

7) ควรจัดให้มีการสร้างกิจกรรมต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความหลากหลายและคุณค่าทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมทางภูมิปัญญา การถักทอแหเพื่อใช้จับปลา และอุปกรณ์อื่นๆ เพื่อตกจับสัตว์น้ำ งานศิลปหัตถกรรม ของที่ระลึก การท่องเที่ยวหรือเรือ เช่น เรือขุด เรือท้องแบน เพื่อถ่ายรูปทิวทัศน์ ชมวิถีชีวิต สองฝั่งแม่น้ำ การถีบจักรยานเที่ยวชม ธรรมชาติ วิถีชีวิต โบราณสถานและขอบเขตแนวคูน้ำคันดินของเมืองโบราณ หากทางอบต. ได้เรียกประชุมชาวบ้านพร้อมกับประสานงานขอความร่วมมือกับทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานเชียงราย เพื่อจัดส่งผู้มีความรู้มาให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว กำหนดกิจกรรมที่ต้องการทำวางแผนงานร่วมกัน และใช้ความร่วมมือของชาวบ้านในการทดสอบเส้นทาง ประเมินความเป็นไปได้เพื่อเตรียมพร้อมในการจัดรายการท่องเที่ยว น่าจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน

5.3.2 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

1) การจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว และเป็นศูนย์ประสานงานในการจัดนำเที่ยวโดยมีคฤหบดีท้องถิ่น การจองที่พักแบบโฮมสเตย์ การติดต่อเช่าพาหนะเพื่อการท่องเที่ยว เช่น

รถจักรยานยนต์ จักรยาน เรือ แพ ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ไว้คอยให้บริการเช่ายืม สิ่งจำเป็น พื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว เช่น เต็นท์พักแรม อุปกรณ์เครื่องนอน ตะเกียง และจำหน่าย फिल्म ถ่าน กล้องถ่ายรูป ถ่านไฟฉาย แพลงสีพื้น ยาสีฟัน ยาดม ขนอม ลูกอม ข้าวสาร อาหารแห้ง เครื่องดื่ม ฯลฯ โดยจัดในรูปแบบของร้านสหกรณ์ชุมชน ซึ่งทางตำบลได้มีพื้นที่สาธารณะอยู่แล้ว และควรจัดให้มีสุขา สาธารณะในบริเวณนี้ด้วยเพื่อที่จะได้ใช้กำลังคนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 ร้านขายของที่ระลึก ของฝาก ของชุมชน ขายสินค้าหัตถกรรมของท้องถิ่น ตลอดจน เป็นศูนย์จัดแสดงการผลิตสินค้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมกระบวนการผลิตสินค้าต่างๆ โดยจัดเป็น รอบแสดง นอกจากนี้ยังขายสินค้าที่มีชื่อเสียงของชุมชนอื่นๆ โกลีเลี้ยง ทำให้เกิดความหลากหลาย ของสินค้าที่ขายและจัดแสดง ซึ่งทางตำบลได้มีพื้นที่สาธารณะเพื่อที่จะพัฒนาอยู่แล้ว เป็นการกระจาย จุดท่องเที่ยวในชุมชนให้มีจุดเที่ยวมากขึ้น

1.3 การจัดให้มีการบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี ใช้ การได้ หรืออาจทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น ตู้โทรศัพท์ ระบบให้แสงสว่างของหมู่บ้าน ถึงขยะ สาธารณะ ฯลฯ

2) การจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อเก็บรวบรวมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุอันทรงค่าที่ได้ จากการขุดค้น และทำการจัดแสดง ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิต จารีต ประเพณี และเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีพ ตลอดจนสิ่งต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ชุมชนและวัฒนธรรม โดย อาจใช้พื้นที่ในบริเวณวัดศรีปึงเมืองซึ่งเป็นวัดสำคัญของชุมชน จากการสัมภาษณ์ปลัด อบต.ลพ ทราบ ว่าทาง อบต. ได้วางแผนในการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไว้แล้ว ซึ่งน่าจะมีการดำเนินการก่อสร้างใน ปี 2548 ทาง อบต. จึงควรจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดูแลโครงการนี้ เนื่องจากการจัดแสดงสิ่งของต่างๆ เช่น หลักฐานทางโบราณคดี ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้เฉพาะทาง และจัดการเนื้อหาของการจัดแสดงอีกด้วย จึงจำเป็นที่จะต้องเตรียมการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือกรมศิลปากร

3) การบูรณะปรับปรุงและรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในเขตพื้นที่ชุมชน และในเขต เมืองโบราณเวียงล่อ ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินงานโครงการยังไม่แล้วเสร็จ โดยกรมศิลปากร ได้มอบหมายให้บริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินงานและส่งนักโบราณคดีมาควบคุม ซึ่งเกิดการจ้างแรงงาน ของชาวบ้านในชุมชน นอกจากเป็นการสร้างรายได้โดยตรงให้กับชาวบ้านแล้ว ยังเป็นการสร้าง จิตสำนึกให้กับชาวบ้าน ทำให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตนมากยิ่งขึ้น ชาวบ้านได้เรียนรู้วิธีการทำงานทางโบราณคดี ได้ความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ของชุมชนมากขึ้นเป็น การสนองตอบต่อความต้องการอยากรู้ อยากเห็นที่ตนเองมีอยู่ แต่เนื่องจากงบประมาณในการบูรณะมี จำกัด ไม่สามารถทำงานให้สำเร็จอย่างสมบูรณ์

ในอนาคต หากทางองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการประสานงานกับหน่วยงานกรมศิลปากร ในการส่งนักโบราณคดีมาทำการขุดค้น ขุดแต่ง โบราณสถานที่ยังเหลืออยู่ในพื้นที่เพิ่มเติม โดยมีการเรียกประชุมชาวบ้านเพื่อมารับทราบถึงปัญหาดังกล่าว และวางแผนจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร และอาศัยแรงงานจากชาวบ้านเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และยังทำให้ได้องค์ความรู้ทางด้านโบราณคดีที่ชัดเจนขึ้น จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านยินดีให้ความร่วมมือ โดยส่วนใหญ่จะสนับสนุนทางด้านแรงงาน

นอกจากนี้ยังควรเตรียมจัดตั้ง กลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์โบราณสถาน เพื่อคอยสอดส่องดูแล โบราณสถานให้อยู่ในสภาพที่ดี สะอาด และปลอดภัย พร้อมทั้งควรมีการระวังแนวเขตโบราณสถาน รกร้างอื่นๆ ที่หลงเหลืออยู่เพื่อไม่ให้มีการรุกรานเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ อันอาจจะก่อให้เกิดการทำลายโดยไม่ตั้งใจ

4) การจัดให้มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจบริเวณริมน้ำในวัดศรีปึงเมือง ซึ่งเป็นจุดที่มีทัศนียภาพสวยงาม และเนื่องจากลำน้ำอ้อมมีปลาพื้นบ้านชุกชุมและขึ้นชื่อ เช่น ปลาค้าว จึงน่าจะทำเป็นกระชังเลี้ยงปลาพันธุ์ต่างๆ เพื่อการจัดแสดง มีป้ายแสดงรายละเอียดข้อมูลพันธุ์ปลาต่างๆ หรือจัดทำเป็นเขตอภัยทานสำหรับปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันบริเวณนี้เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำอยู่แล้ว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมปลาและได้ทำบุญโดยการบริจาคเงินซื้ออาหารให้ปลา จึงควรมีการวางแผนงานโครงการในการจัดปรับปรุงพื้นที่และจัดเตรียมคนและอาหารที่จะขายให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อนำรายได้เข้ากองทุนส่วนกลางและวัด นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างงานให้กับคนในท้องถิ่นอีกด้วย

5) ควรมีการวางแผนป้องกันน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน เนื่องจากในช่วงฤดูฝนนั้นจะมีน้ำหลากท่วมหมู่บ้านเป็นประจำทุกปี โดยท่วมบ้านเรือนของชาวบ้านและท่วมโบราณสถานในพื้นที่ หากได้มีการเสนอแผนเพื่อของบประมาณในการจัดการแก้ปัญหาอย่างถาวรต่อจังหวัด จะเป็นผลดีกับชาวบ้าน และยังเป็นการช่วยให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินต่อไปได้ในช่วงฤดูฝน จากการสัมภาษณ์ปลัด อบต.ล่อ ได้ทราบว่าทาง อบต. ได้บรรจุเรื่องนี้ไว้ในแผนงานเพื่อของบประมาณในการจัดการจากจังหวัด แต่หากไม่ได้งบประมาณช่วยเหลือ ทาง อบต. ควรจะเรียกประชุมชาวบ้านเพื่อแจ้งปัญหาให้ทราบ ระดมทุนและขอความร่วมมือทางด้านแรงงาน โดยเชิญผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านมานำเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา และขอความช่วยเหลือจากทางจังหวัดในเรื่องเครื่องจักรในการทำงาน อาจจัดทำผนังกันน้ำผสมกับการขุดคลองเพื่อเป็นการเปลี่ยนทางน้ำไปในทิศทางอื่น

5.3.3 การจัดการด้านอื่นๆ

1) การจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนมีความพร้อมและอยากที่จะทำกันมาก เนื่องจากไม่จำเป็นต้องลงทุนอะไรมากนัก ซึ่งในการ

บริหารจัดการจะต้องดำเนินการในรูปแบบของกลุ่มสมาชิก มีการควบคุมโดยสมาชิก จึงควรมีการวางแผนงาน กำหนดนโยบายให้ชัดเจน คัดเลือกกลุ่มตัวแทน อาจจัดทำเป็นกลุ่มนำร่องเพื่อเป็นการทดสอบในระยะแรกซึ่งนักท่องเที่ยวยังมีไม่มากนัก หลังจากที่มีการพักแรมของนักท่องเที่ยวแล้ว จะต้องทำการประเมินผล เพื่อหาข้อสรุป หากพบปัญหาจะได้หาแนวทางแก้ไขในครั้งต่อไป การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้นักท่องเที่ยวจะพักแรมร่วมกับชาวบ้าน โดยชาวบ้านจะจัดแบ่งห้องพักให้กับนักท่องเที่ยวและจัดเตรียมอาหารตามแบบพื้นบ้านที่ตนเองรับประทานตามปกติ และอาจจัดนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวตามความสนใจของแต่ละบุคคล นักท่องเที่ยวจะได้ศึกษาถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวบ้านเสมือนกับเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม ได้รับและซึมซับในวัฒนธรรมด้านต่างๆ เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งแนวทางการพัฒนาในรูปแบบนี้ สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนที่เป็นอยู่ และสอดคล้องกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งมุ่งพัฒนาภายใต้ขีดความสามารถของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งยังเป็นการพัฒนาความต้องการของชุมชนเอง

2) การผลักดันงานปฎิบัติงานให้เป็นงานระดับอำเภอหรือระดับจังหวัด ทางตำบลได้ทำการจัดงานเป็นประจำทุกปีอยู่แล้วในช่วงต้นเดือนมีนาคมโดยใช้งบประมาณของ อบต.ล่อ แต่ขนาดของงานยังไม่ใหญ่มากนักเนื่องจากเป็นงานระดับท้องถิ่น หากทำการวางแผนโครงการล่วงหน้าโดยระดมทุนจากภาคเอกชนในอำเภอ และขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ประกอบกับใช้ความร่วมมือของชาวบ้านในการจัดงาน น่าจะสามารถผลักดันงานให้มีความยิ่งใหญ่ขึ้นได้ในระดับอำเภอหรือระดับจังหวัด และให้เป็นงานประจำปีของอำเภอจตุ จากกรณีศึกษาณ์ปลัดอำเภอจตุ ทราบว่าทางอำเภอได้เสนองานนี้เข้าไปในแผนยุทธศาสตร์ระดับอำเภอแล้ว และทางอำเภอยังได้จัดทำแผนพับเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ไว้แก่นักท่องเที่ยวล่วงหน้าแล้ว หากเพิ่มกิจกรรมเข้าไปในงานก็จะเป็นการดึงดูดใจและกระตุ้นให้มีการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อมาร่วมในงานเทศกาลนี้มากขึ้นกว่าที่เป็นมา

3) การวางแผนประชาสัมพันธ์เวียงล่อ ทาง อบต.ล่อ ควรวางแผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของตนเอง โดยใช้ความร่วมมือของภาครัฐเอง เช่น การประชาสัมพันธ์ร่วมกับจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัททัวร์และผู้ประกอบการนำเที่ยว รวมถึงองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาจจัดทำเป็นสื่อแผ่นพับเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับเวียงล่อ เพื่อนำไปแจกจ่ายตามสถานที่สาธารณะ เช่น สถานีขนส่งจังหวัด และขอความร่วมมือไปยังสถานีวิฑูต่างๆในท้องถิ่นให้ช่วยทำการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนเชิญสื่อต่างๆ เช่น ตัวแทนจากนิตยสารท่องเที่ยว ตัวแทนจากบริษัทนำเที่ยวมาชมสถานที่จริง

โดยภาพรวมแล้วอาจจัดได้ว่า เวียงทอง เป็นชุมชนที่สามารถพัฒนาศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืนได้เป็นอย่างดี เพราะชุมชนมีความพร้อมทั้งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอันประกอบด้วย โบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต ธรรมชาติ มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เพียงพอ สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างดี ที่สำคัญ คือ ชาวเวียงทองมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว ยอมรับการท่องเที่ยวและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

ในปัจจุบันการวางแผนพัฒนาของ อบต. เช่น แผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการบริการทางการท่องเที่ยว การส่งเสริมการผลิตสินค้าประจำท้องถิ่น การจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว การสร้างร้านจำหน่ายของที่ระลึก การสร้างห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว การสร้างป้อมยาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากทางอำเภอเพื่อผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอ

ที่กล่าวมาทั้งหมด น่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เวียงทองพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้อย่างดี สิ่งที่ยังคงขาดอยู่ คือ การบริหารจัดการเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนยังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้มาก่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้จากความร่วมมือแรงร่วมใจของคนในชุมชนเอง

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เนื่องจากเวียงทองยังไม่ได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงนัก มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวบ้างในปริมาณน้อยมาก แม้ว่าจะมีสิ่งดึงดูดใจทางด้านกายภาพและด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่จากผลของการศึกษาพบว่าคนในชุมชนมีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี และที่สำคัญคือ มีความพร้อมและความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังนั้นหากได้มีการศึกษาและทำงานวิจัยต่อเนื่องในเรื่องของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเวียงทองโดยชุมชนเอง จะเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะเป็นการศึกษาต่อเนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งได้วางแผนการพัฒนาไว้แล้ว หากแต่ชุมชนจะต้องนำไปพิจารณาว่าสามารถจะนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมขึ้นมาได้หรือไม่ หรืออาจได้มิติใหม่จากที่ประชุมในการพัฒนาแนวทางอื่นๆ ที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของชุมชนอย่างแท้จริง โดยจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และเน้นให้เป็นงานวิจัยที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน จัดการ และประเมินผลการศึกษาเอง เพื่อหาข้อผิดพลาดและหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงให้

เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง โดยสอดคล้องกับลักษณะทางการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์และเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved